

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI., Podmaniczky-utca 1. sz.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. váczli-körút
55. sz., II. em. 20.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felolvasó szerkesztő és laptulajdonos:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

TARTALOM: Olvasóinkhoz. — Dohánytermelésünk szép jövője. Irta: Daróczi Vilmos. — A beváltás előtt. Irta: Daróczi Vilmos. — Az Exsiccátor találmány. Irta: D. V. — Amerikai viszonyok. — Felolvasás az okserü dohánytermelésről, tekintettel az új dohányjövendeki törvényre (1887. év XLIV-ik t. cz.). Tartotta: Láng Ferencz m. k. pénzügyi tanácsos és dohánybevéltő felügyelő a lélegyházi „Gazdakör” felkérésére a városház nagy termében. — A Sumatra-dohány-vásár Amsterdamban és Brémában. — A Sumatragyázás. — Felhívás előfizetésre. — Vegyések. — Szerkesztői üzenetek.

TÁRCZA: A hainburgi cs. k. dohánygyár.

Olvasóinkhoz.

A jelen számmal lapunk 5 éves pályáját futotta meg. Azt hisszük, hogy ennyi idő már elég arra, hogy annak életképessége bizonyítva legyen.

Hogy a lap fennáll, az nem a mi érdemünk, hanem a gazdaközönség józan felfogásáé, mely a sok mindenféle lap keletkezése mellett épen azt támogatja, a melyről meg van győződve, hogy életre való és hasznos.

Adná az ég, hogy abba a kellemes helyzetbe juthatnánk, hogy a dohánytermelőknek hasznára válhassunk. Ennek lesz minden törekvésünk szentelve. Ez a feladatunk, és ez a célunk, és ezt fogjuk folyton követni.

Erre csak úgy vállalkozhatunk és csak is úgy hajthatjuk ezt végre, ha mindazok, kik mindeddig támogattak, ezután sem fogják tőlünk anyagi és szellemi támogatásukat megvonni.

A mi részünkről azt az ígéretet tesszük, hogy úgy mint eddig teljes erőnkkel igekezni fogunk a termelésre vonatkozó minden hasznos irányról olvasóinkat tájékoztatni; erre már csak azért is teljes joggal számíthatunk, a mennyiben a meglévő sok jeles munkatársaink mellé, még sok nevezetességekkel fog megszaporodni lapunk munkatársainak száma. Azonkívül egy Amerikában élő hazánkfi, lapunk barátja, és a dohánytermelésben és gyártásban teljes szakképzettséggel bíró egyén, az ottani termelés, kezelés, szárítás, munkálás sat. mindenféle munkálatokról folyton értesít bennünket; ezen értesítésekkel egy külön czikk-sorozatot kezdünk, és ebben mindent, mely a mi viszonyunkhoz alkalmazható, közölni fogunk.

E helyen is felkérjük szives olvasóinkat, kegyeskedjenek az előfizetést jó eleve megajutani, és a netáni régiebb hatalékok kiegyenliteni, hogy a lap szétküldésében akadályozva ne legyünk.

A „Magyar Dohányujság” szerkesztősége.

Dohány-termelésünk szép jövője.

Kellemes kötelességnek tartom, hogy feltárjam termelőink előtt azon nézetem szerinti jövőt, mely szegény küzdő gazda közönségünknek a dohánytermelésben mutatkozik.

Tudom, mennyire reáfer a gazdára egy kis jó is, a felette sok terhes bajok közt; tudom, hogy a földtulajdonosnak ugy a bérlőnek minő küzdelemmel és ki-tartó buzgalommal kell megküdenie, hogy megtarthassa azt, a mije van, mert gyarapodni csak a ritka esetek közé tartozik.

Epen ez válik örömmre, hogy ama jó remény átörömlője, hogy a gazdaközönség azon részére, mely az okserü dohánytermeléssel foglalkozik. Én tökéletes meggyőződéssel hiszem, hogy a jövő dohánytermelésben igen nagy regressust fogunk találni, egyéb termelvényeink kedvezőtlen viszonyai mellett.

Hogy ebbeli reményem nem pusztá agyrem, igekezni fogok olvasóim előtt néhány érveléssel támogatni. A mint már több számban kifejtettem, a magas kincstárnak jó minőségű dohányra felette nagy szüksége van; azt is kifejtettem, hogy ebbeli szükségletét kénytelen más országokban termelt dohányokból pótolni; nem is tekintve a tengeren túli, amerikai dohányokat, melyek semmi által ki nem pótolhatók, kénytelen a jövendő olyan eurpai dohányokat szerezni, melyeket nem szeret, és melyek nem is a legjobbak, de a melyekre szükség van, minthogy itten nem állíthatnak elő kellő mennyiségben. Szükséges tehát azokat másutt megszerezni.

De az én meggyőződésem az, hogy azt a jövőben nem fogja tenni, a mennyiben a lehetőség határában van, hogy mi azon szükséglet fedezésére itt bent eleget mennyiséget és bizonyára jobb minőséget előállítani képesek leszünk. Ezen dohányokat, értem a hollandiai szivar anyagot és takarót, melyek évente igen nagy mennyiségben és drága árban hozzánk kerülnek, ezeket ki kell küszöbölni; rajtunk a sor, hogy azt megtegyük, és én meg vagyok győződve, hogy a dohányjövendőknek az ellen semmi kifogása nem volna: de sőt örülni fog, ha ez meg fog történni, mert levitatathatlan tény az, hogy a mi szivartakaróink, ha rendszeresen fognak kezelteni, minden tekintetben jobb lesznek mint amazok, mennyiségileg pedig, sokkal többet állíthatunk elő, mint amennyire szükség van, a rendelkezésünkre álló alkalmas talajunknál fogva, és biztos reményünk van, hogy épen az ellenkező eset fog bekövetkezni, nevezetesen, hogy épen azok fognak tőlünk szivaranyagot vásárolni, akiktől most mi veszünk, mert ők régen meg vannak arról győződve, hogy a mi jó szivartakaróink sokkal jobb mint az övék. De a kitűnő anyag és főleg a szivaranyag nemcsak ott, de a világnak nagy részében vevőre fog találni.

De még egy másik fajta dohány is van, mely megérdemli, hogy kissé figye-

lembe vegyük; ezen másik féle dohány nem más mint a jól kezelt kapadohány. Ezen dohányokban is egy bizonyos mennyiségben — a kincstár szükségét szenved és kénytelen ezeknek kipótlására Oroszországból ily fajta dohányt szerezni.

Én azt hiszem, hogy ezt nem teszi szívesen, de teszi szükségből. Ezen dohányok az általunk termesztett kapadohányokkal kitűnően pótolhatók lehetnek: és így tehát erkölcsi kötelességünkben áll erről kissé gondolkodni és annak előállítására ott, a hol a talaj arra való, figyelmet fordítani.

Azt hiszem, hogy a gazda maga a leghelyesebben tudja a földjét bírálni; az önámítási idő elmúlt, és így lelkiismeretesen vizsgálja meg kiki a maga tulajdonát képező birtokát, tegyen magának pontos számadást, állapítsa meg pontosan, hogy talaja mire alkalmas.

Alkalmas-e szivar borító levelek előállítására? Ezeknek kelléke, elsősorban kifogástalan jó égés, világos és sötétbarna szín, igen vékony borda, rugonyos, finom, nagyon vékony, tartalomdus levél, melynek elmálnia nem szabad, és szinte nyulni, de szakadni nem kell. Ilyennek kell lenni a szivarborító anyagnak.

A jó vágó anyag kissé vastagabb, sárga, vagy vörösbarna vagy más világos színű lehet, de mindenik feltételezi a jó égést; a vágó anyag termelésére alkalmas vidéken előfordulhat a kőver nehéz talajban a burnót termelés is.

Az eddig termelt dohányok legnagyobb részét képezte a vágóanyag, melyből jelenleg van elég és meglehetősen rossz is; — igen természetes tehát, hogy most ezután nem a pipadohányra kell a főszlyt fektetni, hanem a burok és takaró levelekre — a mennyiben azonban ezt nem lehet mindenik talajon termelni, és így azok, kik pipa dohány termelésre vannak hivatva, azoknak arra kell vigyázni, hogy azt jól állítsák elő; főleg ott, ahol jó égésű anyag terem.

A cikkemben kifejtett azon reményt, hogy szivaranyagot termelhetünk, jogosultnak hiszem, azon vidéken, a hol a szivaranyag termeltek, de az utóbbi években a megbízható égésére nézve nem szerettünk teljes bizonyosságot, mint nevezetesen Bihar, Szabolcs, Hajdu megyék egyes részein előfordulni szokott, mélyebben fekvő részeken, homok vegyületű, vagy könnyű agyag talajban.

A hol a gazda arról van meggyőződve, hogy dohánynak nincs meg a kellő égése — tanácsom az volna, hogy birtokának azon részében a magyar dohány termelését hagyja abba és helyébe a kapadohány termelését hozza be, melyre a jövendőnek szüksége van, és melyet drágán kell Oroszországból megszerezni. Igaz, hogy a kapadohány termelésében a gazda nem találja jól a számítást, és annak termelése iránt ellenszenvvel viseltetik; de nekem erős hittem, hogy ezt a jövédék, ha az a kellő minőségben fog előállíttatni, bizonyára

ugy fogja beváltani, hogy a termelő azzal jó jöjjön ki. — Ezen dohányoknak legjobb hazája, a mint azt régen bebizonyította, Hajdu Dorog vidéke, Szabolcsban Nyiregyház vidékén, Sima pusztán és környékén, ugy Bihar megyében Nagy-kereki vidékén van.

Szóval a termelőnek oda kell működni, hogy azt állítsa elő, amit a jövedék jól felhasználhat és a melyben a termelő saját érdeke lesz képviselve, és olyat, a mit a külföldön értékesíteni lehet. — Első sorban most Hollandia és Oroszország dohányát kell kizárni, amit pedig jó akaratral és szorgalommal könnyen megtehetünk.

Daróczy Vilmos.

A beváltás előtt.

Majdnem egy évi hosszas munka után, oda jut a gazda, hogy fáradságáért a jutalmát megkapja, de nehogy a végpontnál megkárosítsa, még egyre-másra leszek bátor figyelmeztetni.

Első sorban vigyázni kell, hogy a csempészetet a lehetőségig korlátozzuk, nehogy ezáltal is csökkentve legyen a jövedelem. A dohánysimítás éjjel-nappal eszközöltetik és ilyenkor a gazda csupa tulbulzgalomból, a kertésznek a dohányt kimérei és azután simítva visszaméri. — Nagy fontossággal a kertészt figyelmessé teszi arra, hogy a dohányt ő már most megmérte és hogy becsmózza is annyianak kell lenni.

A kertész, kinek ezen dolog nagyon ügyére van, nagy alázatossággal kijelenti, hogy igenis, érti; és ő ebből legott kapitalistáknál, a mennyiben mindenféle cselgossággal a dohány súlyát megszorítja, nem törődve azzal, hogy esetleg tönkreteszi a dohányt, csak hogy a megmért súly meglegyen.

Épen ezt kárhoztatom; a kimérés helyes, de visszamérést nem szabad tenni. A legjobb

ban köteleztetik erre a kertész az átadási sulynál és itt legjobban tudja a gazda kérdőre vonni a kertészt, ha a sulynál lényeges differenciák mutatkoznak. Sok kertész ilyen esetről olyan vakmerő, hogy azt mondja: a gazda felelős, mert az ő zárja alatt volt a besimított dohány; ha hiányzik, akkor nem ő, de a gazda a hibás. Igaz, hogy csak ritkán fordulnak elő ilyen megrögzött, rossz, furfangos kertészek, de ezeket is el kell azonnal bocsátani, ha még olyan kitűnő kertészek is volnának; — ez azután a többiekre igen jó iskola lesz.

Rendez körülmények közt nem volna szabad, hogy hiány támadjon a simításhoz kiadott, megmászalt dohányban és ha elő is áll különbség, ez csak igen kevés lehet, ha csak a becsmózás után felette nagy hidegek és erős, száraz fagyok nem állanak be.

A simításnál sok mindenféle uton szokták a dohányt megkevesbiteni, különösen ott, a hol férfinaszámosokkal kell a dohányt simítani; pedig a mit ezek csempésznek, rendszeren a jobbik dohányból teszik. Teli rakja a csizma szárát és több olyan elrejtésre alkalmas helyeket; a munkaidő alatt számtalanszor kimegy, mindenféle ürügy alatt, a hány-szor mindig gyűjteményét szaporítja, melyet a napszám lejárta után szépen haza szállít; e tényszerű siker után másnap folytatja e nemes mesterséget, mindaddig, míg a simítás tart.

Mindezen manipulációkra a gazda lehetőleg ügyeljen fel, mert ezek nemcsak hogy a mennyiséget megkevesbitik, de a minőség rovására is nagy kárt tesznek, a mennyiben a jobb minőséget rossz arányba hozzák.

Ha módunkban van a napzámosokban válogatni, inkább azokból vegyünk, kik maguk is dohánytermelők; ezek járatosabbak, azután a dohányra sincsenek annyira kiéhezve. A legjobb azonban a női munkás.

Mielőtt dohányunkat a beváltó hivatalba vagy vasúthoz szállítjuk, nagy figyelmet kell arra fordítani, hogy az csinosan és helyesen göngyöltve (bálozva) legyen.

A szállítás könnyebbségére másrésztől pedig arra legyünk tekintettel, hogy a dohány a szállítás alkalmával való rázás és lökések által sérüléseket ne szenvedjen és hogy lehetőleg ép állapotban jöjjön a rendeltetési helyére.

A bálozásra a következő mód a legalkalmasabb:

Sima, egyenes talajon a szokott négy-szögletes 8—10 santimetryi vastag léczre, hossza egy és fél meter, párhuzamos irányban fektetünk két ilyen keresztbe tett léczre; rendszeren a fenyt szokták használni, mert a fűrészeknél már így készítettnek és szállításra is azért alkalmas, mert egyelő és könnyű. Az ilyenből egy darab legfeljebb 2 kilogramm, holott a gazdánál meglevő akáczfák vagy pláne frissen vágott nyírfák sokszor 4—5 kiló darabonként; no de a kinek milyen van, azt használja.

A mint ezek így párhuzamosan fekszenek, vagy szállás szalmát, vagy gyékényt alkalmazunk rá, és a legügyesebb kertész által kezdetjük meg a bálozást. A bálák végén, melyek faragóval kissé beovakoltattak, egy-egy szál zsinog alkalmazandó, a másik két végére pedig guz, vagy zsinogfonat alkalmaztatik. A csomók rakása a bevágot végei mellett kezdődik és kötésekkel a bálára irányozandó. A csomók szorosan egymáshoz legyenek rakva mindaddig, míg a bálfa másik végén a bevágást elérik, ezután az ellenkező részen, a másik bálán kell kezdeni a rakást ugyancsak ilyen módon, úgy hogy a közepén a csomók félig érjék egymást; mikor az is megtörtént, akkor a közepén rakjon újabb csomósortak szemben egymással, úgy hogy

TÁRCZA.

A hainburgi cs. és k. dohánygyár.

A „Magyar Dohányujság” eredeti tárczája.
(Folytatás.)

A havanna-dohányoktól jobbra csinos, üvegfedeles szekrénykébe helyezve találjuk a különböző burnókat; közbetölőleg megjegyzem vezetők, hogy burnót-előállítás tekintetében a hainburgi cs. k. dohánygyár az osztrák gyárak legnagyobbika. A galicziai Rapé mellett a bécsi Rapé, azután a Feçon d'Espagne, a Sanspareil, a Scaglia dilusso grossetta, a tiroli, a Levante ezen kellemes illatu sárga színű burnót, a debrői, az albániai stb. mind-mind izlésesen csoportosítva; vannak azután burnótok, melyek a forgalomban már nem találhatók, de itt gondosan megőrzöttek; itt a Sr. Omer burnót, mely luizianai dohánnyól állított elő, mellette a palzai és elzászi dohánnyal készített keverékből eredő „Strassburgi” burnót, azután a „Rapé d'Holande”, sárgászöld színű, kellemes illatu burnót stb.

Vannak szekrények, melyekben az egész osztrák jövedék által gyártott szivarok alapmintái vannak elhelyezve, nemkülönbön olyanok, melyekben a különböző cigaretták őrzöttek. Felsorolni ezeket mind fölösleges, mert egészen azonosok a magyar gyárak által előállított szivarokkal és szivarkákkal, levén az osztrák jövedékek egy hájszállal sem jobb anyagja, mint a magyarok; a gyártmányok előállításához körül pedig az osztrák gyárak a magyarokéhoz hasonlóan, egyöntetűen járnak el, mire

néve is a gyártással eljárás közösen állapították meg.

Közvetlen a muzeum mellett van a gyári vegyes kísérleti szobája; vezetők siet a felvilágosítással, hogy a vegyes nem szokott soha a dohánnyagok praeparálásával foglalkozni; az ő feladata csak az, hogy az anyag minőségét vegyi szempontból állapítsa és itélje meg. A vegyes laboratóriumából leme gyünk az első udvarba. Ez a épület, mely 1772-ben épült, eredetileg katonai élelmezési raktár volt és 1786-ban lett dohánnyagrá átalakítva; azóta persze sokat változtattak rajta s hogy fogalmunk legyen az épület kolosszális voltáról, nézzünk szét az udvarokon. Itt azt látjuk, hogy a főépület kétemeletes; külön-álló hatalmas ház, mely mellett a négyemeletes szertári épület áll; ezt határolja a szintén négyemeletes „szárító-épület”, mely mellett az ugynevezett „Duna-épület” áll három emelettel; az asztalos-műhely, a lakatos-műhely egyenként két-emeletes; külön épület a „gép és kazánház”, melyből kettő is van; majd a fürdőházak következnek; ezek mellett van a tüzoltó raktára; külön épület, ahol a ceresingyártás van; következnek a raktárak és pedig egy külön csoport gyártmány részére, külön a nyersanyag részére; e kettő között állnak a főraktárak s ezeket követik a tisztviselő lakások.

A nyersanyag-raktárak négy egymáshoz közel álló épületről állnak, mindazonáltal az udvarokon is állnak dohánnyagkaszalok, melyek a raktárakban el sem férnek. A főraktárak csoportját 5 egyenlő nagyságu épület képezi. Sajátos benyomást gyákorol az emberre

az egész épület. Kiközvetett udvaron állunk s alattunk még egy rendes udvar van; száz év óta ez az épület Isten tudja hányszor lett átalakítva meg a jelenlegi formájához jutott. A régi, termésköböl épült falrészek a hajdani „Hainburg” erődnek maradványai; kijavított részén a „régí dicsőség”-nek nyoma látszik meg.

2300 munkás és munkánő foglalkozik itt. A férfiak száma 600. Hainburgnak összes lakossága 3800 lélekszáma rug; kevés kivétellel tehát az egész város a dohánnyagban telli keresetének forrását. Egész családokkal találkozzunk a gyárban és legyen az ember bármennyire realisztikus érzelmű, megható dolog az, ha látjuk azt az öreg munkást, ki ötven éven át szolgálja a gyárat, hiven, becsületesen, mellen az ezüst érdemkereszttel, melyvel őt Ő Felső, gyári szolgálatának ötvenedik éve alkalmából kitüntette. Ötven esztendeig dohányt vágni és e mellett ugyanannyi ideig hivatását a dohánnyelválogatásnál látni, gyermekeket nevelni ismét a dohánnyagárnak és a fölcseperedő unokának oktatást adni, hogy a szivarkakészítés körül mint járjon el — ez uraim, szép látvány; ez az ember igazán a munka lovagja, midőn csemetéjének 32 tagból álló családjá élén a munkából hazatér. 1887-ben már a második ilyen munkás lett érdemkereszttel feldiszipve szintén 50 éves szolgálatának jutalmául.

S milyen heterogen elemek! van itten német, magyar, tót, oláh, cseh, szerb, galicziai, olasz, orosz; egyik eltanulja a másik nyelvet és szépen megértenek egymás-mellett. Huszon-negy tisztviselő vezeti az egyes osztályokat,

az egyik csomósornak a levelei a másik csomósor leveleinek közepét érje. A két végén igen helyes. ha úgy, mint a kincstár már ezeltől jó régen rendelte, szintén kötésével kifelé rakatnak a csomók, miáltal sok csomó mentetik meg az elrongyolódástól.

A bál szélessége a dohány nagyságától függ. Lehetőleg oda kell hatni, hogy azt ne nagyon szélesre csináljuk, legfeljebb egy méter szélességre. A magasságot rendez kertész legfeljebb 16 sorból szokta csinálni, rendez vastagságu csomókból. A legalkalmasabb súly 150 kiló; ezzel könnyen lehet banni a rakodásnál, vagy az uton, a midőn oly gyakran kell a dohányt ide-oda rakni, ha az lecsuszik vagy ledől stb.

A mint a bál teljesen be lett rakva, a felső oldalára ép úgy, mint alul zsupszalma vagy gyékény fektetett ki. Mindenesetre jobb a gyékény, mert ezzel a bál végeit is be lehet takarni. Ezután a gyékény vagy zsup tetejébe ép olyan két bálát teszünk, mint a minő alul van, az egyik végébe a vessző guzst, mely járom alakú s egészen rövid, a bálfa berovákolt részébe helyezzük; a hol guzs nincs, ott zsineget fonunk össze e célra; a midőn ez megtörtént, a másik végére alkalmazott zsineget szoritófavál jó erővel lefeszítjük és jól megkötjük.

Arra is vigyázzunk, hogy a bálozás alkalmával az osztályokat össze ne keverjük, hanem nagy vigyázattal oda hassunk, hogy az egyenlően, a minék simítva lett, azon osztályba báloztassák is.

A bálozást a szállítás előtt legalább 2-3 nappal kell alkalmazni, nehogy az sokáig bebálozva, leszorítva fekdűdjék, főleg a leszorítást csakis a bálozás előtti napon kell megtenni.

Mihelyt a dohány kocsi rakatott, első gondunk legyen azt valamivel betakarni. Nem

kell soha tekintetbe venni azt, hogy száraz idő van, nem lesz eső, hanem okvetlen be kell a dohányt takarni, nehogy egész évi fellette nehéz munkánk a befejezésnél nagy kárt szenvedjen. A betakarás lehet szármával, ponyvával vagy gyékénnyel vagy bármivel, csak hogy meg legyen véve a megázástól.

Daróczi Vilmos.

Az Exsicicator találmány.

A czélszerű és hasznos találmányok rendszerint akadályokra szoktak találni, ez már így van régtől fogva s mentül jobb a találmány, annál nagyobb az oppositio. Erről már tökéletesen meggyőződünk, mennyit kellett küzdeni a felfedezőknél, mennyit kellett szenvednie annak, ki feltalálójá volt az első gőzmozdonynak, s már Galilei is halálal lakolt óriási felfedezéseért. Úgy annyira, hogy el lehet mondani, hogy nincs jó találmány, mely könnyedén minden nagy baj nélkül látott volna napvilágot. Ezért tehát éppen nem csodálkozunk rajta, hogyha Láng Ferencz ur jeles találmánya az »Exsicicator«-on való szárításmód is sok támadásnak tetetik ki, bárha mindazok, a kik vele kísérletet tettek, csakis azon meggyőződésre jöhettek, hogy igen sok az előnye a régi, zsinóron való szárításmódtól felett.

Az országos gazdasági egyesület dohánytermelési szakosztálya annak idején megbeszélést és határozathozatal tárgyává tette az »Exsicicator« szegek alkalmazását és azt mint helyes és czélszerű eljárást ajánlotta a dohánytermelő gazdaközönségnek. Számtalan nyilatkozata a legkiválóbb uradalmaknak, bizonyítja, hogy mily szép eredményt értek el az Exsicicatorral s a hol egyszer megkísérlették a vele való szárítást, azok azzal fel nem hagyták, de sőt mindig nagyobb és nagyobb mennyiségben veszik igénybe az Exsicicatort.

Az újabb időkben folyton hangoztatják és kell is hangoztatni, hogy a dohánytermelő egy célra fordítsa fő figyelmét, ha a dohány mellett szép hasznót akar, t. i. hogy a minőség tőkéltesítésére törekedjék, mert csakis a jó dohánynak van megfelelő értéke.

Nos hát az Exsicicatorban oly eszközt nyertünk, mely fölülte megkönnyíti ezen feladatunkat, amint azt mindenki elismeri, aki vele kísérletet tett s a mint az annak természetéből önként következtethető. Többször kifejtettük már az Exsicicator előnyeit a lapokban, miért is ezuttal azok ismétlésébe nem bocsátkozunk, minthogy különben is már a kísérletek után tényekre lehet hivatkozni.

És ha mégis akadnak némelyek, akik nem akarják látni annak előnyét, ezen Tamaskodás indoklására nem tudunk más indokot elgondolni, mint azt, hogy ezen találmány sem szerencsésbb másnemű találmányoknál, vagyis hogy kezdetben ez is csak nehezen tud magának némely helyen utat törni, ott, ahol minden utat gyanus szemmel fogadnak. De kétségtelen, hogy ami jó, az jó marad s ha némelyek gáncsokkal is fogadják, mégis csak győzni fog a küzdelemben, mert mindig szaporodni fog azok száma, akik annak előnyös voltáról meg lesznek győződve.

Dohánytermelésünk érdekében kívánom, bár mielőbb nyerne az országban minél nagyobb elterjedést.

D. V

Amerikai viszonyok.

A newyorki államban léteznek dohánytermelési egyletek; ezeknek értétesítése szerint egy hektár földnek a megművelése és szarítási költsége következő költségbe kerül:

	Dollár	Sens
Kétszeri szántás és togasolás	14	— 45
Dopánypalánta ára	9	— 40
Palánta elültetés	9	— 40
Foltozás	4	— 80
Kapálás géppel	11	— 20
Kétszer kézörövel	20	— 70
Rovarpusztítás	26	— 70
Kacsozás és fejelés	14	— 10
Szedés, aggatás	14	— 45
Szarítópajta	29	— 50
Zsineg	1	— 50
A föld értékének kamatja és trágyázási költség	115	— 10
Többi munka, szedés, a bepakolásig	111	— 25
Összesen	382	— 55

Igaz, hogy az amerikai ember igen pontosan számít és mindent számba veszi, az is igaz, hogy a kézimunka ára, különösen a földművesi, de főleg a dohányművelési munka felette drága.

A mint ezekből kitűnik, egy hektár földnek a termése belekerül a termelőnek 382 dollár és 55 sensbe, a mi annyi, mint 765 forint 10 kr.

A kezelésről itt e helyen csak annyit jegyzek meg, hogy a dohányok legtöbb esetben megérszók a tövénél levágnak, zölden fermentálnak és tüzmelegítés által szárítottanak és azután válogattanak.

Egy kilo dohánynak megmunkálási költsége, a mi pénzünkre számítva, mintegy 50 krba kerül, a mennyiben az átlagos termés hektáronként 1500 kilogram. De itt is olyan soknak tartják a kezelési költséget, hogy ezen államban a legjövendmezőbb gazdasági ágának tartják a dohánytermelést.

Az amerikai dohány legnagyobb részben levél alakban, rikábban mint kész szivar szállítatik Európába. Az összes amerikai államok között a legtöbb szivart szállítja a newyorki állam; ezeltől meglehetősen mennyiségű burnót szállított Európába.

Nem lesz érdektelen e helyen az Egyesült-Államokban a dohánykezelés körül a kormány által tett igen helyes intézkedéseket leírni.

A kormánynak az Egyesült-Államokban több vidéken saját raktárjai vannak, melyek mindegyikénél két felügyelő van alkalmazva. Ezen nevezett két hivatalnok a kerüllet legügyesebb és legjobb termelőiből választatik; különös gond van arra, hogy ezen megvá-

melyeknek terjedelméről csak annak van fogalma, aki azokat végigjárja. A munkagépek egész hosszú sorozatával találkozunk. Összesen 580 (ötszáznyolcvan) gép és segédgép mozog, forog egészen napon át, zug, bug, hasít, zuz, tör, farag, vág mintha csak a mithologiai vulcánok műhelyében volnánk.

Ime, itt áll előtűnik egy fekvő gépkolozszus; nyolcvan lóerőre készült Mayer-féle expansio kormányzással gőzgép, melynek gözlördűja 700 (hétszáz) méternyi hosszúságra terjed; mellette egy Woolf-féle balanciergép, kettős gőzkazánal condensációs szivattyúval, 300 méter hosszú közlördűdal. Egy »Ten-Brink«-féle gőzgép 3 felső egy alsó kazánal, rengeteg tüzelőhelylyel és gőzgyűjtővel; gép 100 (egyszáz) lóerőjű. S ezek a gépek hajtják a sok apróbb gépeket. Van itt nem kevesebb mint 130 (egyszázharmincz) szivarbábgép, köztük Donáth-Faspér-féle, Sedleci, Laibachi és Hainburgi rendszerű; négy darab kettőshatású szivarbábsajt; két kézi sajtó, 50 kötegelő gép. A Liblond-féle egytetemes szivarbábgépet itt két-két példányban találjuk; mindegyike naponként 12.000 darab szivarkát állít elő; azonkívül még egy Unverzalis szivarbábgép, mely naponként 10.000 db. kész szivarkát szolgáltat. Van 51 dr. hainburgi rendszerű szivarbábgép, 25 dr. óriási dohányvágógép, köztük a meglepő rendszerű Vass-féle szerkezetű, a nehéz Latzel-féle vágógép és a compalcált Hainburgi gép; ezeken kívül három kocsiázzuzó-gép dolgozik, hat darab szarító vagy pörkölő-készülék forog, 30 szitalógép reszket szüntelen. A Limitó-dohányt két vágógép szolgáltatja; két Antun-féle fonógép, egy zsáksajtógép, 12 csomag-12 le-

vélsajtó, 5 közönséges fongép. A függőleges rendszerű malmok között az öt egymásmelletti szép látványt nyújt, nemkülönben a négy (Frangi Taglienti) Rapé-gép; itt egy sózuzógép, mellette a kis örlő készülék, tíz sóbunkoló-gép, hat burnótpácolzó-gép. A gépcarnokhoz közel áll 8 drb. papírvágó-gép, köztük a Jean Renand-féle legújabb szerkezetű is; egy Karton- és egy bádögfészlerelő gép, cere-sinelállító gép. A dohányvágó-gépek késeinek élesítését hat darab önműködő köszörű-gép végzi. (Egy ilyen már a pozsonyi m. k. dohánygyárban is van.) Három bálsajtó teremti kökeményy a raktározásra szánt nyers dohányt, melyet tizenöt gőzhajtású felhuzó-gép emel föl és szállít az emeletekre; két nagy szellőztető-gép tisztítja a munkatermek levegőjét. Van itt öt darab laibachi rendszerű dohány gözlötető kazán, egy leűtő apparátussal; terjedelmes vas és érczöntőde áll az udvar balfelén, mely mellé hat szivattyu-gép van állítva; a félgýártmányok előállításánál negyven darab kökfecskendő működik szüntelen; a varródában tizenegy varró-gép kepel; egy hosszú kovácsműhelyben kormos legények ütik a vasat; az egyik felén négy vasgyalu-gép — négy körfűrész — kilencz esztergáló — négy vasturó — egy csavarvágó-gép áll s ebben a chaosznak látszó tömkelegben az elképzelt legnagyobbn rendszer van. A gépcarnoknak átellenében áll egy felszer, mely alatt a kütűnő szervezett gyári tüzoltóságának két nagy és két kis tüzfecskendője áll készen veszély esetére.

lasztottak a legriáztább jelleműek legyenek. Szigorú eskü letétele után ezek a raktárba jövő minden szállítmányt a hordókban átvizsgáltnak, felelőség terhe alatt.

A szigorú és lelkiismeretes átvizsgálás után és miután meggyőződtek az áru kifogástalan jószágáról, csak akkor adnak a tulajdonos szállítónak egy átvételi elfogadási nyomatványt és a hordók megbélyegeztetnek, a nyomatványba kiíratik a minőség-igény részletesen, súly stb. Ezen okmány aztán át is ruházható és fizetésekben is elfogadhatik.

Hajdanta a rossz minőségű dohányok ellettek égetve, megsemmisítve, de most ezek is exportáltak, mint olcsó áru, úgy hogy a szállítási költségeken felül csak valami, bár milyen kevés, megmaradjon; ezek a legutóbbi minőségűek is, ha bármilyen olcsó vevőre találnak, elszállítottak Európába. Most itt ezek nem semmisítették meg, de ezekre semmi bélyeg, sem igazolvány nem adatik és mindenki úgy ad tul rajta, a mint tud; csak ezen szavakkal: *refuzé* jegyzetnek meg a hordók.

Ha közelebről szemügyre vesszük az Egyesült-Államok dohánytermelését, különböző dohányfajtákat és dohányfajokat s osztályokat fogunk megkülönböztetni, u. m. 1-ször a Marylandi dohány. A marylandi államban a dohánytermelés igen kiterjedt és az általánosan legelterjedtebb pipadohányt szolgáltatja. A legjobb ugynevezett Bay-Tabak a nyugati Oberpaluxent és a Potomac folyó közt fekvő vidéken termeltetik, míg a keleti részben csak rosszabb minőségű termelnek.

Az elsőbenben különösen kiváló a Prince-George, Ann-Arondel, Charles és Montgomery, míg az utóbbiak, ha színben hasonlóak is, de értékben nézve sokkal lentebb állanak.

A finom, sárga marylandi dohányhoz választanak a legjobb és legértékesebb levelek, de csak olyanok, melyek nem tűz által szárritáltak.

A sárga dohányoknak a jósága igen különböző; a legjobb a legvékonyabb levelek, fényesek, aranysárga levelek — silk leaf — edés illattal. Különösen ki vannak tűntetve Queen Ann község mellett termelt dohányok. Ez a faj a legkedveltebb Orosz- és Svédországban. A csekélyebb sárga dohányok a németországi gyárakban dolgoztatnak fel.

Ezen dohányoknak, minthogy fermentálva nincsenek, a gyárosoknak arra kell ügyelni, hogy szárazak legyenek, mert különben, ha legalább nem egy évesek és a megvágás előtt kellően meg nem szárritattak, megmelegszenek és meg is penészednek.

De különösen kell ezen dohányokra vigyázni, míg a hordókban vannak, mert megszoktak meledelni és fermentálódni; ilyenkor rögtön 2—3 helyen is levegőt kell a hordókban csinálni, hogy kigőzölghessen, mert másként meg is romolhatnak és az értékükből sokat veszítenek.

2. Ohio-dohány. Ezen szép ország a dohányt igen dusan termi, és minőségre is a marylandi dohányval egyenlő. A folyton oda való új bevándorlások által a termelési terület roppantul szaporodik.

E dohányok legnagyobb része sárga és világos színű, egy másik fajtája vörös és világos barna; ezek kitűnők, nagyságuk és vékonybordaik előnyös a gyártásra, az aljevelei nagyon szépek, de nem oly jó illatuk, mint a marylandi aljevelek (serubs).

Hogy a marylandi és ohioi dohányok szép sárga színe megtartassék, keveset tülesztetnek és azt tartják, hogy ez által a dohány édesebb és illatosabb.

Az elszállításhoz könnyű szerrel jutnak hozzá, a mennyiben a közlekedési viszonyok vízen és vasuton igen kedvezők.

3. A Virginia-dohány. A virginiai államban legrégebben termeltetik a dohány és most is folyton általában termeltetik.

A legfontosabb termelési helye a *James river*. Ezek adják a legvékonyabb, nagy, és

illatú leveleket, melyek legelőnyösebbek igen finom burnót készítésére.

Az angolok ezen leveleket, különösen a jól megéretteket és kővéleveleket, a hordóktól megszabadítják, mialtal a dohány könnyebb lesz és az óriási angol vámból valamit megtakaríthatnak.

Ezen fajta dohányok ezelőtt nagyban szállítottak és részint most is szállítottak Európába.

Felolvasás

az okszerű dohánytermelésről, tekintettel az új dohányjövédéki törvényre (1887. évi XLIV-ik t. cz.). Tartotta: **Láng Ferencz** m. k. pénzügyi tanácsos és dohánybevéltő felügyelő a félegyházi „Gazdakör” felkérésére a városház nagytermében.

(Folytatás.)

Dohánytermelési engedélyek tehát, úgy a kincstár számára mint kivételre is csak is az erre jogosított községek határaitban fekvő földterületekre kérhetők és adhatók általában és szabályszerűleg, jogában áll azonban a m. k. pénzügyminiszternek a fentemlített területeken kívül, kivételkép is adni dohánytermelési engedélyt, a mennyiben a kincstár szükséglete némely keresettebb és jobb fajta dohánynak nagyobb mérvben termelését igényelné, azon községekben pedig, hol a dohánymivelést oly hanyagul viszik, hogy a termény kincstári haszonvétele alkalmasnak nem találtnék, vagy ha a törvény és szabályok rendeleteibe ütköző visszaélések, oly dohányjövédéki kihágások, melyekért a tettes büntetve is volt, fordulnának elő, a dohánytermelést meg is szüntetheti. (I. A dohányjövédéki szabályok (1868. évi (3. és 4. §§) it.)

Dohányt csak az illetékes pénzügyi hatóság által kiadott engedéllyel fogva szabad termelni.

A kincstár számára való dohánytermelésre az engedélyek megadására, Horvát- és Szlavonországok kivételével, az 1877. termelési évtől kezdve a dohánybevéltő felügyelőségek hivatva, melyek egyidejűleg a termelés átvételre iránti biztosítással a dohányengedélyek kiadását is foganatosítják.

Horvát-Szlavonországban ezen engedélyeket a pénzügyi felügyelőségek a termelők által előlegesen kinyert dohányátvételi biztosítás alapján állítják ki. (1876. évi IV. t. cz. 1. §.)

A kivételre való dohánytermelési engedélyek megadása 1888. évtől kezdve szintén a m. k. dohánybevéltő felügyelőségek hatáskörébe tartozik. (1887. évi XLIV. t. cz. 7. §.)

A dohánytermelés ezentul, ha a termelő hiteles térképpel a terület nagyságát nem igazolja, csak arra alkalmas talajviz (földárja) által nemveszélyeztetett egészen száraz, a termelésre kellő előkészített, ellenőrzés czéljából mindenkor megközelíthető, könnyen felmérhető oly földterületeken engedtetik meg, melyek gyártásra alkalmas, jó és ésszerű anyagot szolgáltatnak. Annak megállapítása, hogy melyek a termelésre alkalmas területek, bizottsági bejárás útján történik. Új termelőknak ezenkívül csak az esetre adható termelési engedély, ha kimutatják, hogy megfelelő nagyságú, zárral és ha kívánatik ellenzárral ellátható, a termelési területnek megfelelő ürköbirtalommal bíró szabályszerű belső berendezéssel bíró szárító pajtával és elegendő nagy külön simitó helyiséggel bírnak, vagy ha arra közelebb magukat, hogy a dohánytörésig, szárító pajtát és a simitást külön simitó helyiséget állítanak. Kisebb termelők (öt holdnál kisebb területen termelők) ily szárító pajtát és külön simitó helyiséget együtt is állíthatnak fel.

Régi termelők az 1890. évi dohánytermelési engedélykérélmekzése alkalmával lesznek kötelesek kimutatni, hogy ily szárító pajtával és külön simitó helyiséggel bírnak, mert különben a termelésből kizárhatók.

Egy község határában lehetőleg csak vagy a kincstár számára, vagy csak a kivételre adható engedély, kivéve azon esetet, ha a kétmű termelés egészen elkülönített külterületen történik; ugyanazon termelő egy vagy egymással határos két különböző község határában a kincstár és kivételre részese miniszter alatt sem kaphat engedélyt. (1887. évi XLIV. t. cz. 2. §.)

Az összes termelő körzetekben és határokon, azon községek kivételével, melyek finom és középfinom kertileveleket termelnek, vagy házi kertekben különös a dohánygyártásra előnyösen használható, valamint burnót gyártásra alkalmas anyagot állítanak elő ezentul új dohánytermelési engedélyek csak azoknak adhatók, kik e czélra legalább egy katasztrális hold kiterjedésű és lehetőleg szabályos alakú, könnyen felmérhető területtel szánják.

A területnek egy katasztrális holdig összefüggőnek kell lenni. (1887. évi XLIV. t. cz. 5. §.)

Azok kik dohányt nem termelnek, de valamely termelési körzetben dohánypajlantakat előállításra kívánnak növesztetni, erre az engedélyt az illetékes dohánybevéltő felügyelőségű megköphetik, ha az 1868. évi XIV. t. cz. 4. §-ában meghatározott követelményeknek megfelelnek. (1887. évi XLIV. t. cz. 6. §.)

Az 1887. évi XLIV. t. cz. 1. §-a értelmében a saját használatra való dohánytermelés az 1888. évtől kezdve megszüntetett, ily termelésre több engedély senkinek sem adható.

Azok, kik 1887. évben saját használatra engedély mellett dohányt természetettek: a termelt dohányt 1888. év végéig még elhasználhatják.

Az elhasználásra kitűzött határidő azonban semmi szín alatt sem hosszabbítható meg, hanem mindazok, kik 1888. év végéig a saját használatra termelt dohányt el nem fogyasztották, kötelesek a még fennmaradt mennyiségét a legközelebbi dohánybevéltő hivatalnak beszovaltatni, mely azért a megfelelő beváltási art részökre megteritendi.

Dohánytermelésre engedély egyáltalán csak azon feltétel alatt adatik, hogy a termelés csak az erre kijelölt földeken történjék és az engedélyzettnél nagyobb területre ki ne terjesztessék. (1868. évi dohányjövédéki szabályok 6. §.)

„A dohánytermelésre engedélyt csak azok kérhetnek, kik a köztörvény rendelkezése szerént terhes szerződést köthetnek, továbbá a kik sem az 1867. évi március 10-ke óta elkövetett dugurusság miatt illetékesen nem ítéltettek, vagy más jövédéki kihágás miatt a dohánytermesztéstől el nem tiltattak.” (1868. évi dohányjövédéki szabályok 7. §.)

„A dohánytermelési engedély csak egy év tartamára adatik s egyedül az abban megnevezettre érvényes”. (1868. évi dohányjövédéki szabályok 8. §.)

A dohánytermelési engedély tehát első sorban a földhöz (helyhez és az alkalmas földrészelhez) második sorban pedig a személyhez van kötve.

III. A dohánytermelés engedélyezéséről:

1. A kincstár számára való engedélyezés feltételei és szabályai.

Folytatása a mellékleten.

a) a kérelmezők (a termelők) részére szóló szabályok:

A kincstárszámára eszközendő dohánytermelésre engedélyt csak azok kérhetnek, kik a törvény értelmében terhes szerződést köthetnek, kik tehát nem kiskorúak, gyámság vagy gondnokság alatt nem állanak; csőd ellenük hirdetve nincs, és jövedéki szempontból kifogástalanok vagyis valamely jövedéki kihágás miatt avagy a jövedéki törvényekbe ütköző cselekmények és szabálytalanságok miatt a dohánytermeléstől kinem zártak és bizalomra érdemesek; a továbbá a dohánytermelésre annyi alkalmas bérelt vagy tulajdon birtokkal illetve kellően előkészített szántó-földekkel bírnak általában valamely dohánytermelésre jogosított község határában, hogy annak mennyisége legalább is a termelésre szánt földterületnek ötszörösét megüti; végre erre elegendő alkalmis berendezéssel (szárító pajták és simító helyiségek) és munkaerővel bírnak és annakivül a nehéz fajú dohánylevelek termelésére legalább egy catastralis holdat kitevő összefüggő területű szabályos alaku föld részletet szánunk arra.

A Sumatra-dohány-vásár Amsterdamban és Brémában.

A „Deutsche Tabak-Zeitung“ után.

Az Amsterdamban megjelenő »Niemosblad« néhány nap előtt a következőket hozta: „Dohánykereskedelmünket, mint halljuk, súlyos csapás éri. Egy német dohányültvényes, ki állandóan nagy vállalatokba bocsátkozik s a többi közt a legnagyobb mennyiségű prima Sumatra dohányt hoz a vásárra, néhány előkelő brémai pénzügyi kapacitással megegyezett hogy szállítmányát azonnal a brémai vásárra viszi. Ennek alapja valószínűleg az, hogy az említett ültvényes itt hiába tett kísérleteket, hogy egy általa tervezett nagyobb vállalatra résztvevőket találjon, míg Brémában már előre, is biztosították annak keresztültelét és sikerét ha dohányait vele hozza a vásárra.“

Ugyanezen úgyról a Rotterdamban megjelenő »Nieuwe Rotterdamer Courant« a következőket írja:

„Egy német dohányültvényes Deliből, ki az utóbbi időkben ismételen érintkezett azon firmákkal, kikre productumát consignalt, úgy látszik, most elhatározta, megpróbálni természet Brémában eladásra hozni. Hogy, mint az értesítésben állott, ama productum igen nagy mennyiségű prima Sumatra-dohány, az nagy tévedés, miután az legnagyobb részt középminőségű dohány, s az ültvényes maga inkább a kis, mint a nagy fogyasztók közé tartozik.

Hogy számokkal illusztráljuk az egészes jelentéktelenségét, közöljük, hogy az 1887-ik évben Amsterdamban körülbelül 126.000 pack sumatra-dohány hozatott a piacra, melyből az említett ültvényes csak 3300 pack volt, tehát az egész Amsterdamba érkezett árúnak nem is 38-ard része. Talán, ha ezen ültvényes nagyobb bevásárlásokat fog tenni, a jelen s a jövő meg a többi éveken talán megfogja ezen quantumot nagyobbítani, de azért a 6000 pack-t nem fogja túl haladni.

Bizton remélhető, hogy ezen eset egyedül fog állni; s mások nem fogják követni ezen lépést, hogy pedig, mint itt-ott suttozják, az Amsterdami piacot veszély fenyegetné az által, hogy elveszti Bréma előnyére legalább is felét dohány importjának, ettől mint a fentebiekből is kitűnik, szerencsére még nagyon messze állunk.

A »Handelsblatt« egy tudósítója azon tanácsot adja, hogy a holland kereskedelm tartózkodjék, a Brémában való jegyzésekben részt venni. Azután az ültvényesek nem fogják egy könnyen terményeiket a német kereskedelmi városba küldeni s az aki akár kényszer-

rúlve, akár nem, mégis megteszi azt, (a Holland verseny hiányában) mindig bizonytalanságban lesz, vajjon dohányáért a legmagasabb árt alkudta-e ki?

El nem tagadható, hogy a Brémában ajánlott »parthi«-k árveréséből való tartózkodás talán mindnyájunknak pillanatnyi előnyével egyenesen ellentétben áll, közvetve és hosszabb időtartamra nézve azonban biztosan előnyükre válik, mert ez által a sumatra vásár részbeli áthelyezését egy német kereskedelmi városba erősen megakadályozni töreksznek.

Hogy az ott tartandó bejegyzések önmagukra hagyva, a Holland concurrencia nélkül sikerrel nem koronázhatók, kétségkívül dolog és kilátszik ez már abból is, hogy az itteni piacon legutóbb ajánlott nagy terjedelmű, karthi sumatra dohányból, a brémai kereskedők egy parthit sem vettek meg. Ez okból ugyanazon parthit, Brémában ajánlva, a hollandi concurrencia behatása nélkül kétségkívül kisebb árakat nyertek volna, vagy még az is valószínű, hogy egy igen nagy rész számára elfogadható árák mellett vevők nem találtak volna.

Nagyon természetes tehát, hogy a németalföldi kereskedelem elhatározza magát, hogy a brémai bejegyzéseket ignorálja az által, hogy azokban nem vesz részt, s így ez uton kísérli meg, a kívánt eredményt elérni.

Az október 12-iki kis bejegyzéseket, hogy meg legyen a kezdet, magukra kell tehát hagyni.

Azon számos czikkék közül, melyek a hollandi lapokban az utóbbi időkben Bréma-és ennek sumatra-dohány-vásárai ellen irattak nagyon helyén valónak találtuk, hogy azoknak legalább a fentebiekben elmondott kivonatát a német kereskedőknek és gyárosoknak ép úgy, mint a német közönségnek lehetőleg tudomására adjuk.

Az elsősorban idézett amsterdami lap cikkirójának igaza van, mert a jövő évben Brémában a következő »márkok«-kal elátoztak kerülnek eladásra:

EM/Deli, EG/Deli, ETB/Deli és ES/Deli;

ezenek kívül azonban még más ültvényesek productumai is jönnek a piacra, úgy hogy Brémában 1889-ben legalább is 20,000 ball sumatra dohány fog nyilvánosan eladásra kerülni. S ha a még folyamatban levő üzletkötések is szerencsésen záratnak le, úgy ezen quantum még sokkal nagyobb lesz.

Hogy ezen tények a Hollandoknak, de különösen az amsterdami uraknak nincs inyenőkre, az magától értetődik, hiszen ez által monopoliumuk töretik meg és ezáltal a Hollandiak úgy az ültvényesek, mint a német vevők érdekében kényeszerülve lesznek, nem egy nehezen érzett különlegességtől elszokni. Az önálló ültvényeseknek, Sumatrán úgy szólván, nélkülözhetlen a verseny-vásár, mert ez által megvédenek a nagy részvénytársaságok erőszakoskodásai ellen, megtartják önállóságukat s jól kiaknázhathják előnyeiket. A német kereskedőkre nézve az valóságos előny, mert ők a brémai vásáron egyidejűleg bevásárolhatják a betét-dohányokat, és mert a brémai házak méltányosság a hollandiakat arra fogja indítani, hogy ezen tövevők irányában a jövőben előzékenyebbek legyenek, mint eddig voltak.

Ami a Handelsblatt tudósítójának ajánlatát illeti, hogy a holland verseny a brémai vásáron a bevásárlások alkalmával tartózkodó legyen úgy erre csak azzal lehet válaszolni, hogy Brémában tökéletesen elegendő oly verseny van, mely az ültvényesnek a lehető legjobb árakat biztosítja. Ami a tudósító következtetéseit illeti, melyeket az Amsterdamban legutóbb (Szept. 27-én) tartott jegyzések alkalmával a brémai kereskedők vételkedéből igyekeznek levonni, ugy határozottan állíthatjuk, hogy a brémai kereskedők vételkedve kielégítő volt ugyan, de még sem olyan, mint az előbbi jegyzések alkalmával,

Hogy a brémai kereskedők a szept. 27-iki jegyzésekben nem vettek oly jelentékenyen részt, annak oka bizonyosan a legutóbbi szállítmányok hitványosságában rejlik.

A fent említett számokba nincsenek a másod kézből vett árak beleszámítva, és bátran állítható hogy a brémai és a többi német kereskedők a sumatra-dohány quantumának augusztus 1-ig bezárólag több mint harmadrészét vásárolták meg másod kézből.

Hogy ha Bréma a bevásárlásoknál Amsterdamban jelentékenyen részt vesz, a hollandi lapok mindenesetre mindent felhasználnak, hogy Brémát mint »vásárhajtót« (»Marktreiber«) a német vevők előtt rossz hirbe hozzák, mihez már különben is évek óta szokva vagyunk; mégis talán már nem egy német gyáros győződött meg arról, hogy ezen értesítési nem a legmegbízhatóbbak.

Nyugodtan bizhatjuk magunkat a német gyárosok belátására, hogy saját érdekében is mindenhoza oda fognak törekedni, hogy a sumatra-dohány vásároltak Brémában minél inkább támogatják.

A mésztrágyázás.

A »Földmívelési Érdekeink« után.

A meszet, mint trágyaszert már nagyon régen ismerhetik, miután már Plinius is ír róla. Az újabb kor vívmánya azonban, hogy a mésznek a talajra való hatását és a növények életére való fontosságát felismerte, pedig ahhoz, hogy a meszet szélszerűen alkalmazzuk a trágyázásra, ezek az ismeretek okvetlenül szükségesek.

Használhatni a meszet úgy égetett mészalakjában, mint szintén megőrölve, mint szén-savas meszet vagy mészkövet, mely utóbbi alakban azonban csak nemrég kezdik alkalmazni.

Mint hogy a mész sok talajra igen szükséges, és nagy fontossága, arra nézve azonban, hogy mily alakban legcélszerűbb ezt a talajba juttatni, a nézetek még nem tisztázva, sokan pedig egyáltalán nem tájékozva még e kérdésben, legyen szabad itt azzal kissé behatóbban foglalkoznunk.

I. A mész hatása.

1. Az égetett (maró) mész hatása.

A mésznek főleg közvetett hatása érdekel a gazdaságban figyelmet, miután ritkaság az oly talaj, a melyből, ha ott más növényi tápláló anyagok megvannak, a mész hiányzik. Hogy ez így van, azt megvilágosítják a következő adatok!

Egy hektár földben 25 cm. mélységre és csak 0-1% mésztartalmat téve fel, van körülbelül 6000 kg. mész, holott a mit a termékkel kiveszünk, az körülbelül a gabonánál szemben és szalmában, a gabona minőségéhez képest 10—24 kg., borsónál 85 kr., repcéknél 60 kg., takarmány és csukorrépánál szintén 60 kr., burgonyánál 16 kr., hereszében 40 kr. stb.

A mésznek a talajra való közvetett hatása vegyi és fizikai.

A vegyi hatás következőkből áll:

a) a szerves anyagok gyorsabban bomlanak szét. A talajban mint szerves anyagok szerepelnek a humusz és a még el nem korhadt ganaj. A humusz a következő alkotórészekből áll: carbonium, hydrogenium, oxygenium, nitrogenium, s a levegőnek és víznek oxygeniuma, valamint a hő behatása alatt oly módon bomlik szét, hogy a felbomlásból szén-sav, víz és ammon (a saétromsav) keletkeznek. Az égetett mész a humusz felbomlását nagyon gyorsítja, úgy, hogy már rövid idő alatt is igen sok k(p)zódik az említett növénytápláló anyagokból. Ezt a tényt már kísérletek utján többször bebizonyították.

A keletkező szén-sav első sorban egyesül a mészzel, szén-savas, illetőleg kettézsén-savas, meszet képezve; az ily módon lekött szén-sav közvetve és közvetlenül előmozdítja a nő-

VEGYESEK.

vények növekedését, közvetve az által, hogy szénásvorrást képez, közvetlenül azzal, hogy feloldja a talaj növényi tápláló anyagait.

A humusz továbbá ammoniakot is tartalmaz, mint ilyen; ezt a méz szabaddá, s így a növények számára felvehetővé teszi. A földön a még szerves vegyületeiben létező nitrogén a méz jelenlétében szabaddá válik, főleg salétromsavvá lesz.

Ha nagyon erős mézstrágyázást használunk, ez által rövid idő alatt több ammoniak válik szabaddá, mint a mennyit a növények pillanatnyi szükségletük fedezésére igényelnek, s ha a talaj akkor a fölös mennyiségben szabaddá lett ammoniakot nem képes teljesen abszorbeálni, azaz magába venni és lekötöni, ellentétben ammoniakvesztéséig áll be.

Kiemelendő itt továbbá, miszerint kísérletek által bebizonyított tény, hogy a talajba juttatott oltott méz nem kötetik le rövid idő alatt, a mint ezt régebben hitték, egészen, hanem egy része tovább is égetett méz alakjában marad hosszabb ideig a földben.

b) A talajban levő szabad savak lekötetnek. Ismeretes dolog, hogy ha a talajban nagyon sok a szabad só, ez kultúrnövényeinkre hátrányos, még pedig egyrészt közvetlenül maguknak a savaknak befolyása következtében, másrészt pedig közvetve az által, hogy megakadályoztatik a talajban levő humuszalkatrészek felbonlása, azonkívül pedig oly vassak képződnek a melyek sok kultúrnövényünkre nézve ártalmasak. Az égetett méz aljszerű tulajdonságai könnyen érthetővé teszik, hogy a mézstrágyázás a talajnak tulajdonos savanyu voltát megszünteti.

c) A vasoxydul vasoxyddá változik. Szintén ismert dolog, hogy a talajban sok a vasoxydulsó, ez növényeinknek ártalmas. A méz megváltoztatja a vasoxydulsókat, egyesülvén azoknak savaival, s az így szabaddá való vasoxydul azután oxygeniumot és vizet vesz fel és vasoxydhydrtal lesz belőle, tehát oly test, a mely közvetve kedvező a növények növekedésére.

d) A talajnak a legfontosabb növényi tápláló anyagok iránti abszorbeáló képessége fokozódik. Voigt és Heiden kísérletei azt mutatják, hogy a mézstrágyázás nagyon növeli a talaj azon képességét, hogy az a kálit, phosphorsavat és salétromsavat felvegye és visszatartsa. Egy oly talaj, mely 10 év alatt hatszor kapott mézstrágyát, a kálivál szemben 17.5%-kal, az ammoniakkal szemben 23.1%-kal, a phosphorsavval szemben 44.6%-kal és a salétromsavval szemben 63.5%-kal nagyobb abszorbeáló képességet mutatott, mint egy hasonló, de nem meszezett parcella.

e) A talaj ásványi alkatrészei elmállasztattnak. A talajnak ásványi törmeléke, valamint az e között levő víztartalmu silicátok — zeolithok — mely utóbbiak oly nagy jelentőségűek a növény táplálkozásában, méz jelenlétében sokkal gyorsabban mállanak el, tehát hamarabb is képeznek növényi tápanyagokat, s a zeolithokban levő lekötött likat magnécia, káli, ammoniak és natron — melyek oly fontosak a növény táplálására, a méz kiszorítja, s így ezek a növényre nézve szabaddá, felvehetővé válnak.

(Folyt. következik.)

Felhívás előfizetésre.

A jelen számunkhoz utalványt mellékelünk s kérjük tisztelt olvasóinkat, kegyeskedjenek mindazok, kiknek előfizetése e hó végével lejárt, az előfizetést megújítani. Mindazoknak, kik régiebb hátralékban vannak, csakis az esetben fogjuk a lapot továbbra is elküldeni, ha előfizetési hátralékaikat kiegyenlítik.

A „Magyar Dohányújság“ kiadivatala, Budapest. Váci-körút 55. sz.

Dohányaink kivitele Romániába. A bukaresti osztrák-magyar-főkonzul jelentése szerint az osztrák-magyar k. v. tel Romániába dohányainkból az 1886. és 1887. években igen jelentékeny, csakhogt ez egészen véletlen körülmények következményének tekinthető. A romániai dohánytermések ugyanis az említett két évben nem sikerültek, úgy, hogy a romániai dohány-jövedék kényszerülve volt idegen országokból fozadni szükségletre. A fő szállítók Magyar- és Oroszország voltak. Oroszországból körülbelül 1 millió krgmm. egészen közönséges és rossz dohány vásároltatott különként 30 centemes-ért; a jobb fajokat Magyarország szolgáltatta. A folyó évben is igen jelentékeny mennyiségű dohányt szállított Magyarország. Az ez évi dohánytermés Romániában jónak ígérkezik lenni, úgy, hogy az 1889 ik évben aligha lesz szüksége a dohány-jövedéknek külföldi dohányokra.

Pénzügyministeri körendelet. A lefoglalt belföldi csempészett dohány értékeinek megállapítása s az ily dohány megsemmisítése körül követendő eljárás tárgyában. (1888. évi 43.756. szám.) (Körendelet valamennyi pénzügyi hatósághoz és hivatalhoz.) A lefoglalt belföldi csempészett dohány értékeinek megállapítása, illetőleg megsemmisítése körül a fennálló szabályok értelmében jelenleg követett azon eljárást, hogy a felhasználásra alkalmasnak talált ily dohányok értéke a dohánygyárak, dohányraktárak vagy dohánybeviteli hivatalok által minden egyes esetben külön becslés útján állapittatik meg, a felhasználásra teljesen alkalmatlannak talált dohányok pedig az illető dohányhivatal által semmisítettnek meg, ezenel megszüntetem, és egyvttal elrendelem, hogy a lefoglalt azon belföldi dohányok, a melyek felhasználásra alkalmasnak talátatnak, ezentul a dohányjövedék részére, minden külön becslés nélkül, métermázsánként 6 frt értékben vétesenek át, a felhasználásra nem alkalmas dohányok pedig, a dohányhivatalhoz való beszállítás mellözésével ezentul a község előlöróság egyik tagjának jelenlétében a helyszínen megsemmisítessenek és ennek megtörténte a tényleírás minden egyes esetben külön igazoltassék.

A m. kir. igazságügyminis ter ural ez irányban történt megállapodás értelmében ennélfogva a pénzügyi bíráskodással telrubazott kir. törvényszékekhez intézendő jövedéki keresetekhez a lefoglalt belföldi csempészett dohányok értékeinek megállapítása céljából eddig kiállittatni szokott leletek ezentul nem csatolandók, hanem mindazon esetben, a midőn a lefoglalt dohány nem semmisítettet meg, hanem felhasználás végett valamely dohányhivatalhoz szállittatott, a dohány értéke a keresetben métermázsánként kivétel nélkül 6 frttal tüntetendő fel, úgy, hogy az illető fél által fizetendő bírságból a lefoglalt és beszállított dohány értéke gyanánt mindenkor csak a fent megállapított összeg lesz beszámítandó.

Magától érteik, hogy az esetben, ha a lefoglalt bel- vagy külföldi dohány vagy dohánygyártmány elárerezetése iránt tetétt intézkedés, akkor a nyeredendő vételár (a vám- és engedélyilleték levonásával) lesz a kivandó bírság beszámítandó.

Egyidejűleg elrendelem, hogy a lefoglalt és felhasználásra alkalmasnak talált belföldi csempészett dohányok ezentul ott, a hol dohánygyár, dohánybeviteli hivatal, vagy dohányraktár van, a tényleírás és két példányban kiállított dugárujegyzék kíséretében közvetlenül ezen dohányhivatalokhoz, ott pedig, hol ily dohányhivatal nincsen, a tényleírás és három példányban kiállított dugárujegyzék kíséretében ezentul is a legközelebbi dohány-nagyáruhoz

szállittandók be, a minek megtörténte az illető dohányhivatal vagy dohány-nagyáru által minden egyes esetben a tényleírással külön-külön igazolandó.

A dugárujegyzék első példánya az illtő naplőhoz csatolandó, a 2-ik példány pedig hivatalból azon pénzügyigazgatóság számvevő osztályához küldendő be, melynek kerületében a lefoglalás történt, ha pedig a lefoglalt dohány három példányban kiállított dugárujegyzék kíséretében a dohány-nagyáru által szállittatott be, a dugárujegyzék 3 ik példánya az átvételi elismervénnyel ellátva, a beszállító dohány-nagyáruknak kézbesítendő.

A pénzügyigazgatóság számvevőosztályok ilyképen a beváltási árnak a bírságalap részére a dohánybeváltási szákszámvevőség útján eszközölendő leszámolásánál, az eddigi leletek helyett, a dugárujegyzékeknek hozzájuk beküldendő egyik példányát használják fel.

Kinevezések és áthelyezések. Havlicsek József, szolnoki dohánybeváltó hivatali kezelő, budapesti dohánybeváltó hivatali kezelővé, Czéh István, Reiter György és Pisin István dohánybeváltó-hivatali III. oszt. kezelők II. oszt. kezelők, Steinvalter Ödön, Méhes József és Sauer Ferencz dohánybeváltó-hivatali II. oszt. kezelők I. osztályú kezelők, Bathy Zsigmond a debreczeni dohánybeváltó felügyelőség a nagykarolyi, Szauder Ferencz csongrádi dohánybeváltó-hivatali kezelő a tiszaroffi, s végül Kleberg Oswald tiszaroffi dohánybeváltó hivatali kezelő a szolnoki dohánybeváltó hivatalhoz helyeztetek át. Továbbá a m. kir. dohányjövedéki központi igazgatóság által kinevezettek: Zolnay Vilmos és Wlaszlovics Béla II. oszt. pénzügyi fogalmazók és Havas Béla II. oszt. pénzügyminis teri számviszt II. oszt. fogalmazókká a dohányjövedéki központi igazgatósághoz, Bauer Vince I. oszt. dohánygyári gyártási osztályvezető III. oszt. dohánygyári szertári kezelővé; ifj. Vangel Károly II. oszt. dohánygyári gyártási tiszt III. oszt. dohánygyári szertári kezelővé, A dametz Emil és Zurna Gyula I. oszt. gyártási tiszt III. oszt. gyártási osztályvezetőkké. Ezenkívül még kinevezettek: Menichár Ede és Szauberer Ferencz II. oszt. dohánygyári szertári kezelők I. oszt. szertári kezelők, Rády János III. oszt. dohánygyári szertári kezelő II. oszt. szertári kezelővé, Lipp Frigyes II. oszt. dohánygyártási osztályvezető I. oszt. gyártási osztályvezetővé, Kazay Rezső III. oszt. gyártási osztályvezető II. oszt. gyártási osztályvezetővé, Pelczter Károly, Münzberg Gyözö, Mandis Hugó és Loser Henrik III. oszt. gyártási tiszt III. osztályú gyártási tisztékké.

Gazdasági könyvek. Koczányi és Vitéz, kassai könyvkereskedő cég, ajánlja gazdasági könyvekkel dusan felszerelt könyvtárát. Mint a hozzánk beküldött gazdasági könyvjegyzék mutatja, ugyszólván az összes megjelent gazdasági művek kaphatók nála, miért is ajánljuk a könyvvásárlók figyelmébe.

Szerkesztői üzenetek.

B. M. urnak, Vértes. Csak a jövő számba. A termelők kéretnek, az eddig beadott dohány eredményéről bennünket értesíteni.

Sch. L., doh. bev. tiszt urnak, Szeged. Alkalmilag sorát ejjük; de azt előre mondjuk, nem egyhámar kezűhetünk közlésébe, minthogy előbb érkezett tárcák elsőbbségi igényt érvényesítenek. Sor szerint közölni fogjuk.

Jelen számunkhoz mellékelve veszik t. olvasóink a „Magyar Dohányújság“ 1888. évfolyamának bekötési címlapját és tárgymutatóját.